

Handläggare:
Andreas Jaeger, 08-508 29 269

Till
Finansroteln

Innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar (upphandlingspolicy)

Svar på remiss från Finansroteln (Dnr 125-1694-2012).

Sammanfattning

Finansroteln har remitterat *"Innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar (upphandlingspolicy)"* till bland annat Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har i sin tur remitterat vidare till samtliga dotterbolag.

Koncernledningen ser positivt på förslaget kring innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar.

Att ta hänsyn till innovationsaspekter vid upphandling kommer med största sannolikhet att leda till positiva samhällsekonomiska effekter, genom en starkare koppling mellan näringsliv, akademi och Stockholm stad som offentlig beställare. Stockholm stad ges här en möjlighet att vara pådrivande i framtagandet av nya lösningar, tillsammans med andra aktörer. Det är en nödvändig utveckling för att Stockholm ska behålla sin tätposition inte minst i klimat- och miljöarbetet.

Koncernledningen ser positivt på förslaget om att införa krav om samhällsansvar i upphandlingspolicy och har inget ytterligare att erinra.

Ärendet

Finansroteln har remitterat *"Innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar (upphandlingspolicy)"* till bland annat Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har i sin tur remitterat vidare till samtliga dotterbolag. Nedan följer en redovisning av bolagens remissvar i huvudsak. Remissvaren i sin helhet återfinns i bilagorna. Stockholm Parkering, SISAB och Stockholm Vatten avstår från att svara på remissen.

I samband med budget för år 2012 gav kommunfullmäktige kommunstyrelsen i uppdrag att utreda regelverket om innovationsupphandling och inarbeta detta i stadens konkurrenspolicy.

Stadsledningskontoret föreslår att inarbetning av innovation bör ske i stadens upphandlingspolicy och inte i konkurrenspolicyen.

Vidare menar stadsledningskontoret att innovation per definition är en obeprövad lösning och innebär av denna anledning alltid en viss risk. Dessa risker består bland annat av funktionella, finansiella, juridiska och i vissa fall organisatoriska risker. Av denna anledning bör innovation främjas endast i den omfattning som motiveras av förutsättningarna i den enskilda upphandlingen.

Stadsledningskontoret ser som ytterst angeläget att de leverantörer staden anlitar delar stadens värderingar i fråga om grundläggande mänskliga rättigheter och demokratiska fri- och rättigheter.

För att styra stadens samtliga verksamheter mot att främja innovation samt att ställa krav på samhällsansvar föreslår stadsledningskontoret att detta inarbetas i stadens upphandlingspolicy. I samband med att policyen revideras föreslår stadsledningskontoret även att en erinran om stadens riktlinjer för mutor och jäv läggs till i upphandlingspolicyen samt att en redaktionell uppdatering av policytexten.

Underremiss

Micasas remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Micasa Fastigheter ansluter sig till stadsledningskontorets synpunkter och förslag i tjänsteutlåtandet kring innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar (*bilaga 1*).

Stockholms Hamns remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholms Hamn ser positivt på en inarbetning av innovation och samhällsansvar i stadens reviderade upphandlingspolicy.

Upphandling av innovativa lösningar innebär alltid ett visst mått av risker då de varor eller tjänster som upphandlas är helt eller delvis oprövade. Riskerna består främst av funktionella, finansiella, juridiska och i vissa fall organisatoriska risker. Av denna anledning bör innovation främjas endast i den omfattning som motiveras av förutsättningarna i den enskilda upphandlingen.

Stockholms Hamn ser det som ytterst angeläget att de leverantörer staden anlitar delar stadens värderingar i fråga om grundläggande mänskliga rättigheter och demokratiska fri- och rättigheter. Stockholms Hamn konstaterar att det inom ramen för gällande upphandlingslagstiftning finns möjligheter att ställa krav på samhällsansvar i upphandlingar. Stockholms Hamn anser dock att kraven som ställs ska vara motiverade utifrån den enskilda upphandlingens omfattning.

Stockholms Hamn vill slutligen poängtera att det i upphandlingspolicyen bör framgå att det finns bolag i Stadshus ABs koncern där det är LUF, lag om upphandling på försörjningsområdet, som reglerar upphandlingsförfarandet (*bilaga 2*).

Familjebostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Familjebostäder upphandlar i huvudsak byggentreprenader samt fastighetsrelaterade service- och underhållstjänster. Inom dessa områden finns etablerade branschgemensamma standards och regelverk. Innovationsvänlig upphandling och innovationsupphandling kan ändå vara intressant att tillämpa och då särskilt inom områden som rör byggprocess och energioptimering. Bolaget ser därför positivt på att begreppet förs in i upphandlingspolicyn. Om staden ska lyckas med att utforma upphandlingar på ett sådant sätt att innovativa lösningar främjas och samtidigt minimera de risker som beskrivs i ärendet, anser bolaget det angeläget att staden tillhandahåller ytterligare stöd och vägledning till verksamheterna.

Familjebostäder ser det som ytterst angeläget att de leverantörer som bolaget anlitar genom upphandling delar bolagets och stadens värderingar i fråga om grundläggande mänskliga rättigheter och demokratiska fri- och rättigheter. Bolaget ser därmed positivt på stadsledningskontorets förslag om att införa krav om samhällsansvar i upphandlingspolicyn.

Bolaget har i övrigt inget att erinra mot stadsledningskontorets förslag (*bilaga 3*).

S:t Erik Kommunikations remissvar har i huvudsak följande lydelse:

S:t Erik Kommunikation välkomnar en revidering av stadens upphandlingspolicy med inriktning mot att upphandlingarna ska utformas så att innovativa lösningar främjas samt att staden ska ställa krav på samhällsansvar när detta kan motiveras (*bilaga 4*).

Svenska Bostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Mutor och jäv

Rekommendation:

Svenska Bostäder har inga eringringar.

Krav på samhällsansvar

Rekommendation:

Svenska Bostäder har inga erinringar.

Upphandling av innovativa lösningar

Rekommendation:

Svenska Bostäder har inga erinringar i den omfattning det är tillämpligt i Svenska Bostäders verksamhet (*bilaga 5*).

Stokabs remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stokab välkomnar en revidering av stadens upphandlingspolicy med inriktning mot att upphandlingarna ska utformas så att innovativa lösningar främjas (*bilaga 6*).

Bostadsförmedlingens remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Bostadsförmedlingen har inget att erinra mot de föreslagna förändringarna i stadens upphandlingspolicy.

Bolagets upphandlingar ligger på en blygsam nivå jämfört många andra verksamheter inom staden. Oavsett detta ser Bostadsförmedlingen positivt på att upphandlingspolicyn

ses över för ökad tydlighet och att inkludera de föreslagna aspekterna och förutsätter att vägledning kommer att ges genom tillämpningsanvisningar (*bilaga 7*).

Stockholm Business Region remissvar har i huvudsak följande lydelse:

SBR välkomnar en revidering av stadens upphandlingspolicy, som därmed kommer att främja innovativa lösningar samt att staden kan ställa på samhällsansvar när detta kan motiveras.

SBR skulle gärna se skrivningar som tydligare möjliggör för små företag att delta i offentliga upphandlingar. Exempelvis skulle den möjlighet som ges i stadens IT-program ”Ett program för digital förnyelse 2013 – 2018” (utl.2013:46) dnr 031-786/2012, kunna införas inom fler upphandlingsområden.

Enligt IT-programmet kan en förvaltning eller ett bolag formulera ett IT-relaterat behov, tillsammans med ett företag, oavsett storlek, ta fram en bra idé och testa den i skarp läge utan upphandling (i tre till sex månader). Detta kan sedan leda till en upphandling, som är utformad för den framtagna, innovativa, fungerande tjänst som företaget redan levererat.

Detta skulle i sin tur möjliggöra ökad konkurrens, sänkta kostnader, höjd kvalitet och främja innovativa lösningar som driver utveckling och förbättring i stadens verksamheter (*bilaga 8*).

Stockholms Stadsteater remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholms Stadsteater ställer sig positiv till Stadsledningskontorets förslag avseende inarbetning av innovation samt samhällsansvar i stadens upphandlingspolicy.

Främjande av innovationer inom stadens verksamheter är av betydelse för skapandet av möjligheter till tillväxt och samhällsnytta. Stadens samtliga verksamheter, inklusive Stockholms Stadsteater, har i egenskap av att vara ”upphandlande myndigheter” en viktig roll att fylla för att bidra till ett innovativt samhällsklimat i vår stad.

Avslutningsvis avseende samhällsansvar, det som idag ofta benämns som ”hållbar utveckling”, utgör det föreslagna tillägget en komplettering av stadens upphandlingspolicy som är högst aktuell. Även om förslaget vad avser såväl innovationsfrämjande som samhällsansvar är förenat med vissa svårigheter vid tillämpningen härav, är det Stockholms Stadsteaters hållning att förslaget utgör ett välkommet styrmedel för att premiera nytänkande, utveckling och hållbarhet (*bilaga 9*).

SGA Fastigheters remissvar har i huvudsak följande lydelse:

I uppdraget från kommunfullmäktige anges att inarbetning av innovation ska ske i stadens konkurrenspolicy. Konkurrenspolicyen reglerar främst stadens riktlinjer beträffande konkurrensutsättning av verksamhet och valfrihetssystem. Stadsledningskontoret anser att andelen konkurrensutsatt verksamhet inom staden inte har någon naturlig koppling till innovation. Enligt stadsledningskontoret är det mer ändamålsenligt att inarbeta innovation i stadens upphandlingspolicy. SGA Fastigheter delar stadsledningskontorets förslag varför detta även föreslås av SGA Fastigheter.

Att ta hänsyn till innovationsaspekter vid upphandling kan leda till positiva samhällsekonomiska effekter genom att nya, billigare, mer kvalitativa eller effektiva varor och tjänster köps in av Stockholms stad (*bilaga 10*),

Stockholms shems remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholms hem anser att det är bra att staden tar fram anvisningar i de aktuella frågorna. Bolaget har inga erinringar mot förslagen vad gäller mutor och jäv och krav på samhällsansvar. Inte heller vad gäller upphandling av innovativa lösningar har bolaget några erinringar mot förslagen som rör Stockholms shems verksamhet.

I flera fall har Stockholms hem redan genomfört upphandlingar, som kan benämnas som innovationsupphandlingar, särskilt i frågor gällande miljö, exempelvis passivhus i Hökarängen. Stockholms hem har också handlat upp fastighetsskötsel med social inriktning för några av våra bostadsområden. Stockholms hem ställde i upphandlingen samhälls krav, som gjorde att bolaget fick in anbud från andra typer av företag och fick ett nytt upplägg av städningen till gagn för områdets skötsel och därmed bolagets hyresgäster (bilaga 11).

S:t Erik Markutvecklings remissvar har i huvudsak följande lydelse:

S:t Erik Markutveckling AB:s uppgift är att äga och förvalta fastigheter/aktier i fastighetsbolag i syfte att främja stadens förmögenhetsförvaltning och utveckling. Bolaget har liten egen organisation och upphandlar stor del av verksamheten externt.

Bolaget anser att de förslag för inriktning och avgränsningar som redovisas i stadsledningskontorets förslag förefaller rimliga. Sammantaget har S:t Erik Markutveckling inget att erinra mot förslaget (bilaga 12).

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen ser positivt på förslaget och ansluter sig till stadsledningskontorets synpunkter kring innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar.

Att ta hänsyn till innovationsaspekter vid upphandling kommer med största sannolikhet att leda till positiva samhällsekonomiska effekter, genom en starkare koppling mellan näringsliv, akademi och Stockholm stad som offentlig beställare. Stockholm stad ges här en möjlighet att vara pådrivande i framtagandet av nya lösningar, tillsammans med andra aktörer. Det är en nödvändig utveckling för att Stockholm ska behålla sin tätposition inte minst i klimat- och miljöarbetet.

Innovationsupphandling har dock ett antal funktionella, finansiella, juridiska och i vissa fall organisatoriska risker förknippade till sig. Av denna anledning bör innovation främjas endast i den omfattning som motiveras av förutsättningarna i den enskilda upphandlingen.

Koncernledningen ser positivt på förslaget om att införa krav om samhällsansvar i upphandlingspolicyn och har inget ytterligare att erinra.

Irene Svenonius

VD Stockholms Stadshus AB

Bilagor

1. Remissvar Micasa
2. Remissvar Stockholms Hamn
3. Remissvar Familjebostäder
4. Remissvar S:t Erik Kommunikation
5. Remissvar Svenska Bostäder
6. Remissvar Stokab
7. Remissvar Bostadsförmedlingen
8. Remissvar Stockholm Business Region
9. Remissvar Stockholms Stadsteater
10. Remissvar SGA Fastigheter
11. Remissvar Stockholmshem
12. Remissvar S:t Erik Markutveckling

Remissvar avseende ”Innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar”

Micasa Fastigheter har mottagit en underremiss från Stockholms Stadshus AB avseende stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat 2012-12-13 i rubricerat ärende.

Remissvaret kommer att anmälas i Micasa Fastigheters styrelse.

Micasa Fastigheter vill med anledning av remissen anföra följande.

Micasa Fastigheter ansluter sig till stadsledningskontorets synpunkter och förslag i tjänsteutlåtandet kring innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar.

Med vänlig hälsning

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Anders Nordstrand

Remiss avseende "Innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar"

Bakgrund

Kommunstyrelsen har skickat rubricerade remiss till Stockholms Stadshus AB som i sin tur har remitterat ärendet till Stockholms Hamn AB för besvarande senast 2013-05-31.

Stadsledningskontoret har utarbetat ett förslag rörande en reviderad upphandlingspolicy och föreslår en inarbetning av innovation i stadens upphandlingspolicy samt att krav ställs på samhällsansvar vid upphandlingar

Upprättat förslag till reviderad upphandlingspolicy finns bifogad till detta tjänsteutlåtande (bilaga 1).

Stockholms Hamn AB:s synpunkter

Stockholms Hamn ser positivt på en inarbetning av innovation och samhällsansvar i stadens reviderade upphandlingspolicy.

Upphandling av innovativa lösningar innebär alltid ett visst mått av risker då de varor eller tjänster som upphandlas är helt eller delvis oprövade. Riskerna består främst av funktionella, finansiella, juridiska och i vissa fall av organisatoriska risker. Av denna anledning bör innovation främjas endast i den omfattning som motiveras av förutsättningarna i den enskilda upphandlingen.

Hamnen ser det som ytterst angeläget att de leverantörer staden anlitar delar stadens värderingar i fråga om grundläggande mänskliga rättigheter och demokratiska fri- och rättigheter. Hamnen konstaterar att det inom ramen för gällande upphandlingslagstiftning finns möjligheter att ställa krav på samhällsansvar i upphandlingar. Hamnen anser dock att kraven som ställs ska vara motiverade utifrån den enskilda upphandlingens omfattning.

Stockholms Hamn vill slutligen poängtera att det i upphandlingspolicyn bör framgå att det finns bolag i Stadshus ABs koncern där det är LUF, lag om upphandling på försörjningsområdet, som reglerar upphandlingsförfarandet.

Förslag

Styrelsen föreslås besluta

att som svar på remissen åberopa och överlämna upprättat tjänsteutlåtande

Stockholm den 6 maj 2013

Johan Castwall
VD

Mats Lundin
Affärsstöd

Svar på remiss angående stadsledningskontorets förslag till beslut avseende innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar

Bakgrund och sammanfattning av stadsledningskontorets förslag

I samband med budget för år 2012 gav kommunfullmäktige kommunstyrelsen i uppdrag att utreda regelverket om innovationsupphandling och inarbeta detta i stadens konkurrenspolicy.

Stadsledningskontoret föreslår att inarbetning av innovation bör ske i stadens upphandlingspolicy och inte i konkurrenspolicy.

Vidare menar stadsledningskontoret att innovation per definition är en obeprövad lösning och innebär av denna anledning alltid en viss risk. Dessa risker består bland annat av funktionella, finansiella, juridiska och i vissa fall av organisatoriska risker. Av denna anledning bör innovation främjas endast i den omfattning som motiveras av förutsättningarna i den enskilda upphandlingen.

Kommunstyrelsen gav den 20 juni 2012 stadsledningskontoret i uppdrag att utreda möjligheterna till krav på samhällsansvar vid stadens upphandlingar.

Stadsledningskontoret ser som ytterst angeläget att de leverantörer staden anlitar delar stadens värderingar i fråga om grundläggande mänskliga rättigheter och demokratiska fri- och rättigheter.

För att styra stadens samtliga verksamheter till styra mot att främja innovation samt att ställa krav på samhällsansvar föreslår stadsledningskontoret att detta inarbetas i stadens upphandlingspolicy. I samband med att policyn revideras föreslår stadsledningskontoret även att en erinran om stadens riktlinjer för mutor och jäv läggs till i upphandlingspolicy samt att en redaktionell uppdatering av policytexten.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom bolagets administrativa avdelning och dess upphandlingsenhet.

Familjebostäder synpunkter

Familjebostäder upphandlar i huvudsak byggtreprenader samt fastighetsrelaterade service- och underhållstjänster. Inom dessa områden finns etablerade branschgemensamma standards och regelverk. Innovationsvänlig upphandling och innovationsupphandling kan ändå vara intressant att tillämpa och då särskilt inom områden som rör byggprocess och energioptimering. Bolaget ser därför positivt på att begreppet förs in i upphandlingspolicyn. Om staden ska lyckas med att utforma upphandlingar på ett sådant sätt att innovativa lösningar främjas och samtidigt minimera de risker som beskrivs i ärendet, anser bolaget det angeläget att staden tillhandahåller ytterligare stöd och vägledning till verksamheterna.

Familjebostäder ser det som ytterst angeläget att de leverantörer som vi anlitar genom upphandling delar bolagets och stadens värderingar i fråga om grundläggande mänskliga rättigheter och demokratiska fri- och rättigheter. Bolaget ser därmed positivt på stadsledningskontorets förslag om att införa krav om samhällsansvar i upphandlingspolicyn.

Bolaget har i övrigt inget att erinra mot stadsledningskontorets förslag.

Magdalena Bosson
VD

Yttrande över innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar med upphandlingspolicy, reviderad 2012

S:t Erik Kommunikation välkomnar en revidering av stadens upphandlingspolicy med inriktning mot att upphandlingarna ska utformas så att innovativa lösningar främjas samt att staden ska ställa krav på samhällsansvar när detta kan motiveras.

Stadens reviderade upphandlingspolicy är särskilt angelägen inom IT och telekom. Den tekniska utvecklingen och tjänsteutvecklingen har fått till följd att ett och samma kommunikationsnät används för flera funktioner, vanligast är telefoni, internet, och TV men även videokonferens (HD) och olika Tekniknät (tex övervakning, mätinsamling) är på stark frammarsch. Det har inneburit att offentlig upphandling bättre kan nyttjas för att driva på tjänsteutvecklingen i rollen som stor användare och upphandlare. Den snabba tekniska utvecklingen och framväxten av nya affärsmodeller ställer dock särskilt stora krav på upphandlingar av offentlig sektor inom IT och telekom. Stadens reviderade upphandlingspolicy är därför strategisk och angelägen inte bara för staden utan även för näringslivet.

Staden förfogar över ett internt elektroniskt kommunikationsnät i världsklass. Det är angeläget att staden nyttjar detta nät då det just är det samordnade nätet som skapar goda förutsättningar till kostnadseffektiva lösningar på tjänstenivån. Staden kan genom ett samordnat nyttjande genomföra innovationsvänliga upphandlingar för att driva på tjänsteutvecklingen utan att riskera upphandlingar som resulterar i onödigt kostsamma tjänster alternativt får till följd ett oavsiktligt leverantörsberoende. Ett belysande exempel på ineffektiva upphandlingar är tjänster som upphandlas i vertikala strukturer där tjänsten omfattar flera insatsvaror som kommunikation, serverutrustning och applikation. En upphandling av en sådan tjänst i en funktion leder till onödiga kostnader för staden genom att IT-infrastrukturen måste bytas ut (och bekostas av staden) vid varje upphandlingstillfälle förutsatt att nya leverantörer över tid ska kunna delta i upphandlingen och på så sätt ges möjlighet att träda in på marknaden.

Staden bör, i IT och telekomupphandlingar, därför alltid sträva efter att följa den s.k. Stokab-modellen/Stockholmsmodellen där tjänst, kommunikation (St Erik Kommunikation) och fiber (Stokab) hålls åtskilt från själva tjänsten. Avsikten med modellen är att skapa likvärdiga villkor för aktörer som verkar på tjänstenivån. Flera aktörer stimuleras till att delta i de offentliga upphandlingarna då de inte själva behöver bekosta den underliggande IT-infrastrukturen alternativt träda in på marknaden genom att hyra av sin konkurrent. Det finns skäl att nämna att Stockholmsmodellen föreslås tillämpas i nu pågående Smart City-projektet som en del i stadens arbete med genomförande av vision 2030. Inom ramen för Smart City utformas koncept för tjänster som kan betjäna stadens kärnverksamheter bl.a. inom trafikkontoret. Konceptet bygger

på separering av insamlad data tillsammans med applikation och den tjänst som ska utföras. Tjänsterna hålls avskilda från kommunikationsnätet varvid det säkras att kommunikationslösningarna blir långsiktigt hållbara och kan bära flera tjänster för flera aktörer. Investeringen av den fysiska nätinfrasstrukturen kan på så vis delas av staden och andra som har behov av fiber. På motsvarande vis kan stadens interna nät bära tjänster från flera av stadens verksamheter. Detta skapar möjlighet för staden att med kostnadseffektiva metoder erbjuda nya tjänster över tid. Tjänster inom Smart City är således ett exempel där staden med fördel kan tillämpa innovationsvänlig upphandling förutsatt att Stockholmsmodellen tillämpas.

Mot bakgrund av ovanstående instämmer S:t Erik Kommunikation med staden och vill markera vikten av ett strategiskt förberedelsearbete där analys av verksamheternas behov, leverantörsmarknaden och produktutbudet utförs före det att upphandlingarna genomförs. Metoden ställer stora krav på kunskap och omvärldsbevakning främst inom stadens centralupphandlingar. Tillvaratagandet av kunskap och erfarenheter inom staden är därför strategisk för att kunna möjliggöra effektiva upphandlingar. Inom S:t Erik Kommunikation och Stokab finns en unik kunskap inom telekommarknaden som bör tillvaratas. Stockholm är i framkant globalt med såväl ett väl utbyggt fibernät som egen intern infrastruktur som ger marknaden möjlighet att kunna konkurrera på lika villkor.

Yttrande över remiss -

Innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar

Inledning

Yttrandet avser stadens reviderade upphandlingspolicy 2012. Upphandlingspolicyn är identiskt i sitt innehåll med tidigare upphandlingspolicy 2007-03-26 men med följande tillägg:

- Mutor och jäv
- Krav på samhällsansvar
- Upphandling av innovativa lösningar

Stockholms Stadshus AB önskar Svenska Bostäders synpunkter på de föreslagna tilläggen.

Svenska Bostäders synpunkter på förslaget

Mutor och jäv

Rekommendation:

Svenska Bostäder har inga eringringar.

Krav på samhällsansvar

Rekommendation:

Svenska Bostäder har inga erinringringar.

Upphandling av innovativa lösningar

Rekommendation:

Svenska Bostäder har inga erinringar i den omfattning det är tillämpligt i Svenska Bostäders verksamhet.

AB SVENSKA BOSTÄDER

Håkan Jansson
Inköpschef

Yttrande över innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar med upphandlingspolicy, reviderad 2012

Stokab välkomnar en revidering av stadens upphandlingspolicy med inriktning mot att upphandlingarna ska utformas så att innovativa lösningar främjas.

Stokabs verksamhet och därmed samtliga kontrakt bolaget tecknar är undantagen, enligt 1 kap. 4 §, lagen om offentlig upphandling (LOU, 2007:1091). LOU är således inte tillämplig på Stokabs upphandlingar varvid det saknas legal grund att få dessa överprövade i domstol. Detta har slagits fast, i dom av Kammarrätten och i enlighet med Konkurrensverkets yttrande i samma mål. Detta förhållande medför att Stokab har något annorlunda förutsättning för sin upphandlingsverksamhet än vad som gäller för de verksamheter som enligt lag är skyldiga att följa de procedurkrav LOU stadgar.

För Stockholms stad utgör innovationsvänliga upphandlingar inte bara ett verktyg för att skapa förutsättningar en effektiv förvaltning av stadens verksamheter utan även ett strategiskt verktyg för att stimulera till ökad konkurrenskraft i svenskt näringsliv. Den snabba tekniska utvecklingen och nya affärsmodeller inom IT och telekom ställer särskilt stora krav på offentlig sektor. Inte minst utgör offentliga upphandlingar ett strategiskt verktyg som kan nyttjas för att driva på utvecklingen i rollen som stor användare och upphandlare.

Stockholms stad har, genom Stokab, byggt upp en konkurrensneutral IT-infrastruktur för elektronisk kommunikation i absolut världsklass. Syftet med verksamheten är att stimulera en positiv utveckling för Stockholm genom att bidra till goda förutsättningar för IT-utvecklingen i regionen och stimulera till likvärdiga konkurrensvillkor på tjänstenivån utan att någon får fördelar före den andra eller behöva hyra av sina konkurrenter. Stockholms stad knöt, på ett tidigt stadium under 90-talet, samman stadens administrativa verksamheter i ett samordnat elektroniskt kommunikationsnät varvid staden kunde nyttja detta interna nät för upphandling av IT- och telekomtjänster. Genom att stadens eget nät användes som grund i upphandlingen så neutraliserades det tidigare telemonopolets infrastrukturinnehav. Upphandling kunde därmed ske på lika villkor mellan anbudsgivarna och i full konkurrens. Vidare så upphandlades för första gången i Sverige, i samarbete med staten, telefoni som tjänst d.v.s. en funktion istället för att upphandla utrustning, vilket ytterligare stärkte konkurrensen. Sammantaget så stimulerade denna upphandling utvecklingen av såväl konkurrens som tjänster i Stockholm och Sverige.

I slutet av 2012 avslutades fiberutbyggnaden till flerfamiljshusen i Stockholms stad. Denna utbyggnad innebär att cirka 90 procent av Stockholms hushåll har beretts möjlighet att ansluta sig till Stokabs operatörsneutrala fibernät. Detta skapar ökade möjligheter för konkurrensen på telemarknaden att nå hela vägen fram till slutkunden. Förutsättningar har därmed skapats för att telemarknaden i Stockholm på sikt kan bli helt fri och öppen för både hushåll och företag. Detta förhållande kommer med all sannolikhet att kraftigt bidra till en fortsatt dynamisk utveckling både vad gäller företag och digitala tjänster på Stockholmsmarknaden. Detta gör IT- och telekomsektorn till ett område där det är strategisk för staden att använda sin köpkraft till att stimulera marknaden bl.a. genom att skapa förutsättningar för hushåll och företag så att de kan göra direkta val av leverantör och inte vara hänvisade till en operatör eller en kommunikationsoperatör.

Utvecklingen innebär dock nya utmaningar. För att innovationsvänlig upphandling ska kunna utvecklas och användas i ökad omfattning så krävs ökad kunskap vid upphandlingar. Stadens interna kommunikationsnät skapar unika förutsättningar att stimulera till tjänsteutveckling genom innovationsvänliga upphandlingar av digitala tjänster inom stadens diversifierande verksamhet. Så trots att de legala krav som LOU ställer är en utmaning i sig så har Stockholms stad goda möjligheter att tillämpa innovationsvänliga upphandlingar under förutsättning att kommunikationslösningarna samordnas för stadens olika verksamheter.

Mot bakgrund av detta är Stockholms stad en strategisk aktör i rollen som stor användare och upphandlare i stadens sammanhållna IT-politik.

Efter att det framförts omfattande klagomål från IT- och telekombranschen på hur offentlig upphandling fungerar gjorde IT&Telekomföretagen en undersökning 2008. De har genomfört en ny undersökning som visar att samma kritik kvarstår trots lagändringar och ökade tillsynsmöjligheter. Problemen är, enligt undersökningen, snarare kopplade till bristande förberedelser, avsaknad av dialog och dålig uppföljning än tillämpningen av LOU. De brister som branschen upplever är således sådana som går att förbättra inom ramen för befintlig lagstiftning. Stokab vill därför särskilt uppmärksamma staden på vikten av förberedelsearbete, dialog och uppföljning samt de möjligheter staden har att involvera Stokab och annan intern expertis utöver de löpande kontakter staden har med berörda företag.

INNOVATIONER OCH KRAV PÅ SAMHÄLLSANSVAR I STADENS UPPHANDLINGAR

Ärendet

I samband med budget för år 2012 gav kommunfullmäktige kommunstyrelsen i uppdrag att utreda regelverket om innovationsupphandling och inarbeta detta i stadens konkurrenspolicy. Kommunstyrelsen har vidare givit stadsledningskontoret i uppdrag att utreda möjligheterna till krav på samhällsansvar vid stadens upphandlingar.

Stadsledningskontoret föreslår att inarbetning av innovation bör ske i stadens upphandlingspolicy och inte i konkurrenspolicy. För att styra stadens samtliga verksamheter till att sträva efter att främja innovation vid upphandling samt att ställa krav på samhällsansvar föreslås en inarbetning av detta i stadens upphandlingspolicy. I samband med detta anser stadsledningskontoret att tillämpningsanvisningar till policyen bör revideras med anvisningar angående upphandling av innovativa lösningar och krav på samhällsansvar.

Stadsledningskontoret har även ansett det angeläget att det i upphandlingspolicyen erinras om stadens riktlinjer för mutor och jäv. Därför föreslås att ett avsnitt om detta läggs till i upphandlingspolicyen.

I samband med att upphandlingspolicyen revideras har kontoret sett ett behov av även en redaktionell uppdatering av policytexten i sin helhet för att denna bättre ska stämma överens med nuvarande lagstiftning och terminologi samt för att öka översiktligheten.

Förslagen till förändringar har remitterats till Stockholm Stadshus AB som i sin tur underremitterat ärendet till bostadsförmedlingen för synpunkter. Detta yttrande har inte varit föremål för behandling i bolagets styrelse, men kommer att anmälas i efterhand.

Bostadsförmedlingens synpunkter

Bostadsförmedlingen har inget att erinra mot de föreslagna förändringarna i stadens upphandlingspolicy.

Bolagets upphandlingar ligger på en blygsam nivå jämfört många andra verksamheter inom staden. Oavsett detta ser bostadsförmedlingen positivt på att upphandlingspolicyen ses över för ökad tydlighet och att inkludera de föreslagna aspekterna och förutsätter att vägledning kommer att ges genom aviserade tillämpningsanvisningar.

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB

Lena Larsson Daag
VD

Svar på remiss ang. förslag till reviderad Upphandlingspolicy, dnr 125-1694/2012.

Förslag till beslut

Stockholm Business Region överlämnar följande tjänsteutlåtande som svar på remiss ang. förslag till reviderad Upphandlingspolicy, dnr 125-1694/2012.

Ärendet anmäls som ett kontorsyttrande på styrelsens sammanträde den 24 september 2013.

Olle Zetterberg

Anna Gissler

Ärende

I samband med budget för år 2012 gav kommunfullmäktige kommunstyrelsen i uppdrag att utreda regelverket om innovationsupphandling och inarbeta detta i stadens konkurrenspolicy.

Stadsledningskontoret föreslog att inarbetning av innovation istället ska göras i stadens Upphandlingspolicy, vilket lett till att det nu föreligger ett förslag på reviderad sådan, framtaget av stadsdirektören.

I förslaget till ny Upphandlingspolicy ligger av kommunfullmäktige tidigare antagna tillämpningsanvisningar, dnr 200-37/2011, skrivningar kring att de leverantörer staden anlitar delar stadens värderingar i fråga om grundläggande mänskliga rättigheter och demokratiska fri- och rättigheter, skrivningar kring att stadens samtliga verksamheter ska sträva efter att främja innovation vid upphandling samt texter som erinrar om stadens riktlinjer för mutor och jäv. Tidigare beslutad upphandlingspolicy, dnr 129-2225/2007, upphör att gälla.

Svar från SBR ska vara Stockholm Stadshus AB tillhanda senast den 31 maj 2013.

Stockholm Business Regions synpunkter

SBR välkomnar en revidering av stadens upphandlingspolicy som därmed kommer att främja innovativa lösningar samt att staden kan ställa på samhällsansvar när detta kan motiveras.

SBR skulle gärna se skrivningar som tydligare möjliggör för små företag att delta i offentliga upphandlingar. Exempelvis skulle den möjlighet som ges i stadens IT-program ”Ett program för digital förnyelse 2013 – 2018” (utl.2013:46) dnr 031-786/2012, kunna införas inom fler upphandlingsområden.

Enligt IT-programmet kan en förvaltning eller ett bolag formulera ett IT-relaterat behov, tillsammans med ett företag, oavsett storlek, ta fram en bra idé och testa den i skarp läge utan upphandling (i tre till sex månader). Detta kan sedan leda till en upphandling som är utformad för den framtagna, innovativa, fungerande tjänst som företaget redan levererat.

Detta skulle i sin tur möjliggöra ökad konkurrens, sänkta kostnader, höjd kvalitet och främja innovativa lösningar som driver utveckling och förbättring i stadens verksamheter.

Stockholms Stadsteater ställer sig positiv till Stadsledningskontorets förslag avseende inarbetning av innovation samt samhällsansvar i stadens upphandlingspolicy.

Stockholms Stadsteater vision är att teatern skall vara en angelägenhet för alla stockholmare. I vår repertoar skall finnas något för alla. Stockholms Stadsteater skall också vara nyskapande och utmanande. Våra scener skall vara tillgängliga för nya konstnärliga uttryck, öppnas för den nya generationen konstnärer och inte minst erbjuda barn och ungdomar konstnärliga upplevelser. I linje med dessa mål ligger även att vara öppen för nya lösningar och utveckling även vad gäller vår teknik och tjänster som teatern är beroende av.

Stockholms Stadsteater instämmer i Stadsledningskontorets analys av de svårigheter och risker som upphandlingar av innovativa lösningar innebär. Stadsteatern har dessutom noterat att vägledande domstolspraxis i princip saknas avseende exempelvis förhandlat förfarande när det används med föregående annonsering, vilket kan medföra en mer restriktiv tillämpning i rädsla för överprövning.

Främjande av innovationer inom stadens verksamheter är av betydelse för skapandet av möjligheter till tillväxt och samhällsnytta. Stadens samtliga verksamheter, inklusive Stockholms Stadsteater, har i egenskap av att vara ”upphandlande myndigheter” en viktig roll att fylla för att bidra till ett innovativt samhällsklimat i vår stad.

Avslutningsvis avseende samhällsansvar, det som idag ofta benämns som ”hållbar utveckling”, utgör det förslagna tillägget en komplettering av stadens upphandlingspolicy som är högst aktuell. Även om förslaget vad avser såväl innovationsfrämjande som samhällsansvar är förenat med vissa svårigheter vid tillämpningen härav, är det Stockholms Stadsteaters hållning att förslaget utgör ett välkommet styrmedel för att premiera nytänkande, utveckling och hållbarhet.

Stockholm den 30 maj 2013.

Stockholms Stadsteater AB

Benny Fredriksson
VD/Teaterchef

Innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar

- Uppdrag i kommunfullmäktiges budget 2012 samt av kommunstyrelsen den 20 juni 2012

Bakgrund

I samband med budget för år 2012 gav kommunfullmäktige kommunstyrelsen i uppdrag att utreda regelverket om innovationsupphandling och inarbeta detta i stadens konkurrenspolicy. Med anledning av ovanstående gav kommunstyrelsen därför stadsledningskontoret i uppdrag att utreda möjligheten att införa krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar.

Ärendet

Med innovationsupphandling menas upphandling av en i förväg okänd lösning på ett identifierat problem eller behov för vilka det ibland ännu inte har etablerats någon marknad.

Det finns inom ramen för de vanliga upphandlingsförfarandena enligt lag om offentlig upphandling (LOU) och lag om upphandling på försörjningsområdet (LUF) goda förutsättningar för att innovationsanpassa upphandlingen.

Stadsledningskontoret föreslår att inarbetning av innovation bör ske i stadens upphandlingspolicy och inte i konkurrenspolicy. I samband med detta anser stadsledningskontoret att tillämpningsanvisningar till policyn bör redovisas med anvisningar angående upphandling av innovativa lösningar och krav på samhällsansvar.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts inom SGA Fastigheter.

SGA Fastigheters synpunkter och förslag

I uppdraget från kommunfullmäktige anges att inarbetning av innovation ska ske i stadens konkurrenspolicy. Konkurrenspolicyen reglerar främst stadens riktlinjer beträffande konkurrensutsättning av verksamhet och valfrihetssystem.

Stadsledningskontoret anser att andelen konkurrensutsatt verksamhet inom staden inte har någon naturlig koppling till innovation. Enligt stadsledningskontoret är det mer ändamålsenligt att inarbeta innovation i stadens upphandlingspolicy. SGA Fastigheter delar stadsledningskontorets förslag varför detta även föreslås av SGA Fastigheter.

Att ta hänsyn till innovationsaspekter vid upphandling kan leda till positiva samhällsekonomiska effekter genom att nya, billigare, mer kvalitativa eller effektiva varor och tjänster köps in av Stockholms stad.

SGA Fastigheter AB

Mats Grönlund

Remiss av förslaget avseende förslaget angående Innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar, dnr 125-1694/2012

Som svar på rubricerad remiss får Stockholmshem lämna följande svar.

Remissen

Förslaget avser stadens reviderade upphandlingspolicy 2012. Upphandlingspolicyn är identiskt i sitt innehåll med tidigare upphandlingspolicy 2007-03-26 men med följande tillägg:

- Mutor och jäv
- Krav på samhällsansvar
- Upphandling av innovativa lösningar

Stockholmshems synpunkter

Det är bra att staden tar fram anvisningar i de aktuella frågorna. Stockholmshem har inga erinringar mot förslagen vad gäller mutor och jäv och krav på samhällsansvar. Inte heller vad gäller upphandling av innovativa lösningar har bolaget några erinringar mot förslagen som rör Stockholmshems verksamhet.

I flera fall har vi redan genomfört upphandlingar som kan benämnas som innovationsupphandlingar, särskilt i frågor gällande miljö, exempelvis vårt passivhus i Hökarängen. Vi har också handlat upp fastighetskötsel med social inriktning för några av våra bostadsområden. Vi ställde i upphandlingen samhällskrav som gjorde att vi fick in anbud från andra typer av företag och fick ett nytt upplägg av städningen till gagn för områdets skötsel och därmed våra hyresgäster.

Med vänlig hälsning

AKTIEBOLAGET STOCKHOLMSHEM

Ingela Lindh
VD

Remissvar över ”Innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar”

Finansroteln har remitterat *Innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar* till koncernledningen. Ärendet har av koncernledningen tillsänts S:t Erik Markutveckling för yttrande.

Ärendet

I samband med budget för år 2012 gav kommunfullmäktige kommunstyrelsen i uppdrag att utreda regelverket om innovationsupphandling och inarbeta detta i stadens konkurrenspolicy. Stadsledningskontoret föreslår att inarbetning av **innovation** bör ske i stadens upphandlingspolicy och inte i konkurrenspolicy.

Innovation är per definition en obeprövad lösning och innebär därför alltid en viss risk. Dessa risker består bland annat av funktionella, finansiella, juridiska och i vissa fall av organisatoriska risker. Av denna anledning anser stadsledningskontoret att innovation bör främjas endast i den omfattning som motiveras av förutsättningarna i den enskilda upphandlingen.

Kommunstyrelsen gav den 20 juni 2012 också stadsledningskontoret i uppdrag att utreda möjligheterna till krav på **samhällsansvar** vid stadens upphandlingar. Det är ytterst angeläget att de leverantörer staden anlitar delar stadens värderingar i fråga om grundläggande mänskliga rättigheter och demokratiska fri- och rättigheter.

För att styra stadens samtliga verksamheter till att sträva efter att främja innovation vid upphandling samt att ställa krav på samhällsansvar föreslås därför en inarbetning av dessa två områden i stadens upphandlingspolicy. I samband med detta anser kontoret att tillämpningsanvisningar till policyen bör revideras.

Synpunkter

S:t Erik Markutveckling AB:s uppgift är att äga och förvalta fastigheter/aktier i fastighetsbolag i syfte att främja stadens förmögenhetsförvaltning och utveckling. Bolaget har liten egen organisation och upphandlar stor del av verksamheten externt.

Bolaget anser att de förslag för inriktning och avgränsningar som redovisas i stadsledningskontorets förslag förefaller rimliga. Sammantaget har S:t Erik Markutveckling inget att erinra mot förslaget.

Marie Wallhammar,
VD